

I Guds händer - Vägsträcka 43 Ptoleméer och seleukider Dan 11:5 - 20

Bidrag från Bengt Pleijel
2008-08-04
Senast uppdaterad 2008-08-17

Scen 3

Kungen med makt och fursten som blev mäktigare 11:5

Kungen i söder blir mäktig, men en av hans furstar blir ännu mäktigare och utövar sitt herravälde med stor makt.

Söderns rike syftar på Egypten. Där regerade Ptoleméus I (323--285 f Kr). Hans furste hette Seleukus I (312-281 f Kr) och regerade över Syrien i norr. Dessa två slog sig samman och kunde besegra Antigonus så att Seleukus fick kontroll över hela Mindre Asien ända till Indien. Detta gjorde väl att denne hans furste blev ännu mäktigare (v 5). Här lades mera frö till misstänksamhet och riva-litet.

Scen 4

Politiskt bröllop 11:6

Efter några år inleder de förbindelser med varandra, och dottern till kungen i söder kommer till kungen i norr för att stadfästa ett fördrag. Men hon kan inte bevara sitt inflytande och ätten utslocknar: hon själv, hennes följeslagare, hennes far och hennes make kommer med tiden att bli prisgivna.

Nu börjar det politiska rävspelet. Kungen i söder, som heter Ptoleméus II Filades (285-246 f Kr), vill tillsammans med kungen i norr, seleukiden Antiokus II, skapa en stark allians. Redskapet i detta är Filadelfus dotter Bernice, som tvingas gifta sig med Antiokus.

Men Antiokus är redan gift och tvingas därför skilja sig från sin hustru Laodiceia. Avsikten var att stadfästa ett fördrag mellan de två rikena. Men äktenskapet blev inte lyckligt. Bernice kunde inte bevara sitt inflytande. Efter några år dör Ptoleméus II Filadelfus. Då tar Antiokus tillbaka sin första fru, Laodiceia. Men Laodiceia mördar både sin man och hans egyptiska hustru, Bernice, och deras gemensamma son. De blir med tiden prisgivna.

Vilken skräckfilm!

Scen 5

Ptoleméus III och Seleukus II 11:7-9

Av samma ätt som hon kommer en efterträdare. Han skall anfälla nordkungens styrkor, bryta in i hans fästning och vinna en avgörande seger över hans folk. Deras gudar och deras gjutna bilder och dyrbara kärl av silver och guld skall han föra bort som byte till Egypten. Sedan skall han under några år lämna nordkungen i fred. Denne kommer däremot att tränga in i sydkungens rike men åter-vänder sedan till sitt land.

Nu kommer en efterträdare på tronen i Egypten. Han är av samma ätt som Bernice. Det är hennes bror Ptoleméus III Filadelfus (246-221 f Kr). För att hämnas sin systers död anfäller han kungen i norr, som är Seleukus II Kallinikus (247-226 f Kr). Han bryter in i hans fästning och vinner en avgörande seger över hans folk. Han tränger norrut ända till Eufrat.

År 246 f Kr intar han seleukidernas huvudstad Antiokia. Han passar på att ta en del dyrgripar som byte och tar dem med till Egypten. Nu tycker Ptoleméus III att han hämnats tillräckligt; han far hem till sig och låter sin gamle fiende vara i fred.

Men nordkungen Seleukus II, son till Antiokus, blir upprörd över nederlaget. Han beger sig efter en tid till Egypten och tränger in i sydkungens rike. Men mycket mer blir det inte. Invasjonen misslyckas. Han återvänder efter ett tag till sitt land (v 9).

Scen 6

Kamp mellan seleukider i norr och ptoleméer i söder 11:10-20

Därefter inlåter sig hans söner i strid och drar samman en väldig här. Den kommer att svepa fram som en stormflod och åter föra stri-den ända fram till sydkungens fästning. I vredesmod drar denne i strid mot nordkungen, som uppåddar en stor här, men den dukar under för sydkungens makt. När den hären är borta, blir segraren övermodig; han faller tiotusenden men förmår inte behålla makten. Kungen i norr samlar ett större uppådd än förut, och efter några år rycker han fram med en mäktig här och stor tross. Samtidigt skall många sätta sig upp mot sydkungen, och några våldsmän i ditt folk skall få en resning till stånd, för att en s skall besannas. Men de skall komma på fall. Så skall kungen i norr rycka fram, kasta upp en belägringsvall och inta en befäst stad. Stridskrafterna från söder kan inte hålla stånd mot honom. Inte ens elitsoldaterna förmår bjuda motstånd. Angriparen gör vad han behagar, utan att möta motstånd. Han sätter sig fast i det härliga landet och underkuvar det. Hans avsikt är att lägga motståndarens hela rike under sig med våld. Han sluter ett fördrag med honom och skänker honom en ung kvinna för att bringa riket i fördärv, men förgäves, det lyckas inte. Då kommer han att gå mot kustländerna och inta flera av dem. Men en härskare kommer att göra slut på hans hån och vända det mot honom själv. Slutligen återvänder han till fästningarna i sitt eget land., vacklar, faller och är borta. I hans ställe uppträder sedan en som sänder en skatteindrivare genom det land som är rikets smykke. Men efter någon tid blir han krossad, dock varken genom vrede eller genom krig.

Det som fadern inte lyckades med, det gjorde sönerna, Seleukus III (226-223 f Kr) och Antiokus III (223-187 f Kr). De skaffar en stor här. Den sveper fram som en stormflod (v 10). Och hären nådde ända fram till kungens fästningar i Egypten. Stridens vågor böljade fram och tillbaka. Den egyptiske kungen slog tillbaka anfallet och den främmande hären dukar under (v 11).

Men segraren blev övermodig. Han nedgjorde tusentals soldater (v 12). Men han förmådde ej behålla makten. Den besegrade nordkungen, som var Antiokus III och som också kallades den store, reste sig då och kom tillbaka med en ännu mäktigare här. Samtidigt blev det uppror mot sydkungen. Fler och fler slöt sig till Antiokus III. Han erövrade Palestina. Några judar som här kallades för våldsmän, eftersom de var otrogna mot Guds förbund, fick en resning till stånd. Men deras intriger hade ingen framgång. De skall komma på fall. (v 14)

Antiokus III gick från den ena segern till den andra. Han gör vad han behagar, utan att möta motstånd (v 16). År 198 f Kr blev seleukiderna segrare i Palestina. Han sätter sig fast i det härliga landet och underkuvar det. (v 16)

Hans planer var att lägga hela Egypten under sig. Han slöt ett förbund med sydkungen och skänkte honom sin dotter Kleopatra till hustru. Men hon tog Egyptens parti. Antiokus illvilliga planer att bringa Egypten i fördärv lyckades inte (v 17, jfr 2:43).

Antiokus III fortsatte att försöka erövra allt fler länder. Han vände sig nu mot kustländerna. Han gjorde erövringståg mot öarna ut Grekland och i Egeiska havet. Till att börja med tycktes han lyckas att inta flera av dem (v 18). Men snart stötte han samman med romarrikets härar som var i färd med att grundlägga sitt eget världsherravälde. Antiokus tillfogades flera nederlag. Han drog sig tillbaka till fästningarna i sitt eget land (v 19).

Han behöll sin makt ett tag till. Men trycket från romarna blev allt starkare. Han måste plundra sitt eget rikes städer, tempel och byar för att få ihop pengar till fredsavtalen med romarna. Där blev han mördad av en rasande folkhop när han ville plundra deras tempel. Han vacklar, faller och är borta (v 19).

Den som sedan uppträdde var Seleukus IV Filopater, som ärvde detta land och rike men som var bankrutt efter Antiokus härjningar. Han sände sin finansminister Heliodoros som hade till uppdrag att lägga beslag på skatterna i Jerusalems tempel (se 2 Mack 3). Något senare mördades Seleukus av denne minister.

Rasta och BE-grunda

Tänk igenom vad du läst!

Finns vi med här? Det är ju vår värld. Vi ser den på TV. Vi får skrämmande exempel på vad som händer när vi inte vill vara i Guds händer – därutöver finns intriger, våld, svek, hämnd, rivalitet, illvilliga planer, misstänksamhet, rävspel, mord ...

Är du medveten om hur oskyddad du är, när du inte vill låta Guds händer kupa sig omkring dig? När du inte är i Guds händer, i vems händer är du då?

"Så säger Herren: Ni har övergett mig, därför har också jag övergett er och gett er i Sisaks hand." Då ödmjukade sig Israels furar och kungen själv och sade: "Herren är rättfärdig". (2 Krön 12:5-6)

Be och ropa med kung Asa:

Och Asa ropade till Herren, sin Gud, och sade: "Herre, förutom dig finns ingen som kan hjälpa i striden mellan den starke och den svage. Så hjälp oss, Herre, vår Gud, ty på dig stöder vi oss, och i ditt namn har vi kommit hit mot denna skara. Herre, du vår Gud. Mot dig förmår ingen människa något". (2 Krön 14:11)

Be

Fader, vi ber dig för alla kungar, politiker och statsmän. Ge dem klarsynthet och mod att fatta rätta beslut.

Vi ber för alla dem som får lida för sådant som ländernas härs-kare leder dem in i.

Ge de förtryckta, de sårade, de hemlösa, de utstötta ditt liv. För-barma dig över alla barn som gråter.

Ge mig och oss alla kärlekens hjärta för dem som har det svårt.